

Павлюк Ірина Юріївна,
здобувач

ВИДИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ

Встановлено, що організаційне забезпечення діяльності господарських судів формує необхідні умови для повноцінного функціонування всієї системи господарських судів. Визначено, що організаційне забезпечення діяльності судів, у тому числі і господарських, є важливою складовою, що прямо впливає на якість системи функціонування таких судів. На підставі норм чинного законодавства, ми прийшли до висновку, що поняття «організаційне забезпечення діяльності господарських судів» об'єднує в себе різноманітні заходи нормативно-правового, кадрового, інформаційно-аналітичного, матеріально-технічного, фінансового, а також заходи забезпечення організації робочого простору та часу суддів та забезпечення функціонування органів суддівського самоврядування та інших органів в судовій системі, які спрямовуються на створення повноцінних умов для діяльності органів судової влади.

Ключові слова: господарський суд, організаційне забезпечення, діяльність, фінансування судів, кадрова політика.

Pavlyuk I. TYPES OF ORGANIZATIONAL SUPPORT OF ECONOMIC COURTS

It is established that the organizational support of commercial courts creates the necessary conditions for the full functioning of the entire system of commercial courts. It is determined that the organizational support of the courts, including commercial ones, is an important component that directly affects the quality of the system of functioning of such courts. Based on the current legislation, we came to the conclusion that the concept of "organizational support of commercial courts" combines various measures of legal, personnel, information-analytical, logistical, financial, as well as measures to ensure the organization of the workspace and time of judges and ensuring the functioning of judicial self-government bodies and other bodies in the judicial system, which are aimed at creating full-fledged conditions for the activity of judicial authorities.

Key words: commercial court, organizational support, activity, financing of courts, personnel policy.

Постановка проблеми. На рівні Основного Закону встановлено, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Ефективний захист прав і свобод людини та громадянина, суспільних та державних інтересів не може бути повноцінно реалізований без функціонування незалежної та неупередженої судової гілки влади. Незалежність та неупередженість судів різних інстанцій та спеціалізацій реалізуються як у процесуальній діяльності, так і шляхом організаційного забезпечення їх діяльності.

Із часу проголошення незалежності наша держава неодноразово ініціювала спроби реформування судової гілки влади, яка б відповідала вимогам демократичного суспільства, забезпечувала ефективне здійснення правосуддя. Важливим компонентом сучасного процесу реформування судової системи можна визнати безсумнівно і забезпечення її діяльності. Саме ця складова суттєво впливає на усі організаційні питання діяльності судів, що безпосередньо не пов'язані із правосуддям – матеріально-технічне, фінансове, кадрове, інформаційне забезпечення тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичним підґрунтям дослідження, можемо вказати праці науковців щодо діяльності господарських судів України, таких як: В. Авер'янов, О. Бандурка, Ю. Битяк, А. Венедиктов, В. Колпаков, В. Копейчиков, Р. Куйбіда, Д. Лук'янець, С. Петков, М. Савченко, Є. Харитонов, Ю. Якимов. Безпосередньо проблематиці організаційного забезпечення діяльності господарських судів присвячені дослідження М. Баженова, О. Безпалової, С. Бугирського, М. Козюбри, В. Кравчука, О. Світличного, В. Сіренко, С. Степанова та інших. Поряд із цим, проблематика наукового дослідження потребує встановлення більш конкретного системного бачення щодо правових засад організаційного забезпечення діяльності господарських судів в умовах сьогодення.

Мета статті – на основі аналізу чинного законодавства та правової доктрини виокремити основні види організаційного забезпечення діяльності господарських судів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Категорія «організаційне забезпечення діяльності господарських судів» на сьогодні не є в достатній мірі визначеною як на рівні законодавства, так і на рівні теоретичних досліджень. На основі вказаних вище наукових підходів пропонуємо авторське розуміння поняття «організаційне забезпечення діяльності господарських судів». Під ним слід розуміти різновид судового управління, який реалізується уповноваженими суб'єктами (суддями, іншими органами державної влади та їх посадовими особами у порядку та встановлених законодавством межах), та полягає у забезпеченні різного роду ресурсами (адміністративного, фінансового, інформаційного, кадрового, матеріально-технічного характеру), які спрямовуються на створення повноцінних умов для діяльності органів судової влади та є необхідними для ефективного здійснення правосуддя.

Сформулювавши авторський підхід до розуміння сутності та змісту поняття «організаційне забезпечення діяльності господарськими судами», на нашу думку, необхідно встановити, які саме види діяльності можна тлумачити як заходи організаційного забезпечення судів в цілому, і господарських зокрема. Варто зазначити, що дана проблема цікавить наукову спільноту вже давно. Як зазначає В. Бринцев, що в російській юридичній літературі ще на початку ХХ ст. спостерігалась єдність у розумінні комплексу

заходів для кожної судової інстанції і суду будь-якого рівня. На підставі висновків Г.Єрмошина, вчений виділяє такі заходи організаційного забезпечення діяльності судів: 1) організація діловодства суду, що забезпечує виконання всіх вимог процесуального законодавства та інструкцій про діловодство; 2) кадрова робота, яка забезпечує трудові правовідносини співробітників, заходи соціально-правового захисту суддів, державних службовців, інших працівників, систему оплати праці; 3) забезпечення довідково-аналітичної, нормативно-правової бази в «кодіфікованому» стані; налагоджена система аналізу й узагальнень судової практики; 4) забезпечення взаємодії суду з учасниками судового процесу; прийом відвідувачів; робота зі скаргами і заявами громадян непроцесуального характеру; взаємодія із засобами масової інформації; 5) управління фінансовими, матеріально-технічними та іншими ресурсами; 6) забезпечення ведення статистичної звітності, судової статистики [1, с.179 – 180]. Ю.Крючко виділяє конструкцію «організаційне забезпечення діяльності системи органів судової влади», яка охоплює належне забезпечення фінансовими, матеріально-технічним, інформаційними й кадровими ресурсами відповідних органів [2, с. 44].

Вітчизняні науковці під забезпеченням судів і діяльності суддів розуміють створення належних умов необхідних для нормальної роботи судів. До таких умов вони відносять їх достатнє фінансування, матеріально-технічне й кадрове забезпечення, організацію ефективного діловодства, ведення судової статистики і архіву, організацію оснащення, утримання, ремонту та будівництва приміщень судів, а також визначення оптимальної чисельності суддів, їх завантаженості, комп'ютеризації судочинства, інформаційно-аналітичного забезпечення тощо [3, с. 30 – 32].

основною нормативного регулювання діяльності судів, яка регламентує механізм організаційного забезпечення діяльності господарських судів є Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2.06.2016 [4]. Відповідно до вказаного законодавчого акту, видами організаційного забезпечення господарських судів є: 1) нормативно-правове забезпечення; 2) кадрове забезпечення; 3) організація робочого простору та часу суддів господарських судів; 4) інформаційно-аналітичне забезпечення; 5) матеріально-технічне забезпечення; 6) фінансове забезпечення; 7) організаційне забезпечення функціонування органів суддівського самоврядування та інших органів в судовій системі.

Розглянемо кожен із вказаних вище видів організаційного забезпечення діяльності господарських судів.

Основним видом організаційного забезпечення діяльності господарських судів є нормативно-правове. Воно являє собою систему нормативних актів, які утворюють собою основу їх функціонування та побудови. Нормативно-правове забезпечення в системі організаційного забезпечення діяльності господарських судів виконує роль регулятора функціонування всієї системи господарських судів та кожного окремого господарського суду.

До системи нормативно-правового забезпечення діяльності господарських судів належать: Конституція України від 28.06.1996 р. №254 к/96-ВР, Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991р. №1798-ХІІ, Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-ІV, Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-ІV, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 №2453-УІ (у редакції Закону України від 12.02.2915 №192-УІІІ, Закон втратив чинність, крім окремих положень), Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 №1402-УІІІ, Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21.12.2016 №1798-УІІІ, Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22.12.2005 р. №3262-ІV, Закон України «Про судовий збір» від 08.07.2011р. №3674-УІ, Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. №2657-ХІІ, Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. №393/96-ВР, Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011р. №2939-УІ, Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2012 р. №2297-УІ, Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-УІІІ, Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 №1700-УІІ тощо. Окрім того, окремі положення щодо організаційного забезпечення діяльності судів містяться і міжнародних нормативно-правових актах, що ратифіковані Верховною Радою України.

Кадрова політика є важливим напрямом діяльності будь-якої сфери діяльності держави, яка охоплює різноманітні аспекти та принципи роботи з людьми. Саме вона дає можливість ефективно використовувати людські ресурси і у процесі відправлення правосуддя та здійснення судового контролю.

Оскільки кадрове забезпечення торкається багатьох сфер діяльності, дана проблема досліджується дослідниками різних наукових напрямів. Так, А.Ключко вказує, що кадрове забезпечення – це нормативно закріплена та цілеспрямована діяльність спеціально уповноважених державних органів (посадових осіб) щодо професійної орієнтації, прогнозування і планування кадрових потреб, відбору, підготовки, розстановки й вивільнення персоналу [5, с.60]. Як слушно зазначають автори підручника «Організація судових та правоохоронних органів», кадрове забезпечення полягає у доборі суддівських кадрів та являє собою сукупність процедур з добору кандидатів на посаду судді на підставі аналізу й оцінки його професійних, особистісних властивостей, ступеня їх відповідності вимогам, встановленим законом, і вибір найбільш підготовлених кандидатів для виконання посадових обов'язків [6, с. 137].

Зважаючи на специфічність та надзвичайну важливість роботи суддів, в тому числі суддів господарських судів, законодавством встановлені підвищені вимоги до кандидатів на такі посади. Так, ст. 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначає наступні вимоги до кандидата на посаду судді: громадянин України, вік від 30 до 65 років, вища юридична освіта, стаж професійної діяльності у сфері

права щонайменше п'ять років, компетентність, добросесність, володіння державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови [4].

У господарських судах всіх рівнів можуть працювати такі категорії працівників – судді та державні службовці – працівники апарату та технічний персонал [7]. Господарським процесуальним кодексом України не передбачено можливість залучення до процесу господарського судочинства присяжних [8]. Відповідно, єдиним суб'єктом здійснення правосуддя в господарському судочинстві є суддя господарського суду.

Щодо процедури обрання, призначення та звільнення з посади суддів господарських судів, то вона аналогічна процедурам, які встановлені для суддів загальної юрисдикції. На нашу думку, такий стан речей не є задовільним і породжує окремі проблеми кадрового забезпечення даного виду судів. Переконані, що здійснення судочинства у спеціалізованих судах потребує і відповідної спеціальної підготовки, враховуючи специфіку господарських судів. До такої категорії суддів із додатковою спеціалізацією має висуватись і особлива доповнююча професійна вимога – окрім загальних вимог, бути спеціалістами насамперед у сфері господарського процесу. Реалізувати дану вимогу можливо наступним чином: під час проведення відбору суддів господарського суду враховувати принцип спеціалізації шляхом складення кваліфікаційного іспиту у окремих спеціалізованих групах.

Таким чином, сутність кадрового забезпечення системи господарських судів України полягає у формуванні та збереженні якісного кадрового потенціалу господарських судів, яке може здійснюватися у таких формах: профорієнтація та пошук кадрів; професійне навчання та підвищення кваліфікації; контроль та облік.

Організація робочого простору та часу суддів господарського суду відіграє не менш важливу роль, поряд з іншими видами та умовами організаційного забезпечення їх діяльності. Даним аспектом допомагає гарантувати та реалізувати такий принцип функціонування судів як незалежність, неупередженість та безсторонність. Не можна не погодитися з тим, що суддя, який не правильно використовує свій робочий простір та час не є достатньо кваліфікованим та не може повноцінно якісно та ефективно виконувати покладені на нього функції.

Автори навчально-методичного посібника для кандидатів на посаду судді та суддів, досліджуючи управління часом у суддівській діяльності, вказують наступне: «Цілком очевидно, що у разі неправильного використання суддею часу (неефективного тайм-менеджменту) він буде не здатний забезпечити правосуддя на належному рівні, не набуде авторитету, доброї репутації серед колег, працівників апарату суду, членів громади, не буде обраним суддею безстроково, не буде мати можливості кар'єрного росту і вірогідності обрання до органів суддівського самоврядування або на адміністративну посаду у суді» [9, с.5].

На рівні кожного окремого господарського суду питання організаційного забезпечення робочого простору та часу суддів вирішуються правилами внутрішнього трудового розпорядку. Зокрема, такі правила розроблені та затверджені Господарським судом Львівської області [10] та Господарським судом Миколаївської області [11].

Правила внутрішнього трудового розпорядку для суддів господарських судів мають відповідати чинному законодавству, оскільки тільки Конституцією та законами України можуть визначатися порядок призначення суддів на посаду, підстави та порядок їх звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності. При цьому, межі та тривалість робочого часу, графіки прийому громадян можуть визначатися зборами суддів кожного господарського суду на підставі ч. 5 ст. 128 Закону «Про судоустрій і статус суддів» [4]. Відповідні правила містять загальні принципи діяльності працівників апарату суду; порядок прийняття і звільнення працівників; основні права та обов'язки суддів; обов'язки голови, заступника голови суду та керівництва апарату суду; регулювання питань робочого часу і його використання, часу відпочинку, відраджень; основні види заохочення працівників суду; вимоги щодо дотримання загальних інструкцій з охорони праці та протипожежної безпеки; особливості відповідальності за порушення трудової дисципліни тощо.

Отже, не можна не погодитися із тим, що у разі неправильного використання суддею часу та робочого місця він буде не здатний забезпечити правосуддя на належному рівні. Під організацією робочого місця та часу суддів господарських судів варто розуміти організаційну систему заходів щодо планування, оснащення засобами і предметами праці робочого місця судді господарського суду, розміщення їх в певному порядку, а також дотримання правил управління робочим часом задля якнайбільш ефективного та продуктивного його використання.

Сучасне інформаційне суспільство впроваджується досить швидкими темпами в усі сфери суспільного життя. Відтак, даний процес вимагає все більше уваги приділяти залученню та активному використанню будь-яких позитивних аспектів сучасних інформаційних технологій, широкому поширенню інформації, яка пронизує будь-які процеси та явища. Не залишається осторонь вказаних процесів інформатизації і національна судова система, яка вже давно потребує використання потужних інформаційно-комунікаційних ресурсів.

Проблема належного інформаційно-аналітичного забезпечення судової гілки влади завжди відзначалася актуальністю та важливістю. У Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленій Указом Президента України від 20.05.2015 року №

276/2015 акцентовано на недостатньому рівні єдності та послідовності судової практики; відсутності чи недостатньому рівні використання можливостей сучасних інформаційних систем (електронне правосуддя) [12]. У новій Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, схваленій Указом Президента України від 11.06.2021 року № 231/2021 [13] вказано, що з метою покращення доступу до правосуддя необхідно забезпечити: розвиток електронного судочинства з урахуванням світових стандартів у сфері інформаційних технологій, його інтегрування у національну інфраструктуру електронного врядування шляхом; впровадження сучасного електронного діловодства в суді, електронного ведення справ, електронних комунікацій із судом, кабінету судді та кабінету учасника процесу. Аналіз зазначених вище підзаконних актів показує, що проблема належного інформаційно-аналітичного забезпечення судової гілки в цілому, і господарських судів зокрема, не втрачає своєї значущості та актуальності і на наступні найближчі роки.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності господарських судів включає таку систему: документообіг, автоматизований розподіл справ, ведення судової статистики, узагальнення судової практики. У господарських судах функціонує автоматизована система документообігу, яка забезпечує: 1) об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості та рівної кількості справ для кожного судді; 2) надання учасникам господарського процесу інформації про стан розгляду справ за допомогою електронного кабінету, контакт-центру та веб-порталу у випадках, встановлених законом; 3) централізоване зберігання текстів судових рішень та інших процесуальних документів; 4) підготовку статистичних даних; 5) розміщення на веб-порталі оголошень про виклик в суд осіб (відповідача, третьої особи, свідка), зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи яких невідоме; оприлюднення у випадках, встановлених законом, іншої інформації на веб-порталі, веб-сайтах Вищої ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 6) реєстрацію вхідної та вихідної кореспонденції, внутрішніх документів, судових справ, матеріалів судового провадження, скарг, заяв, клопотань та інших передбачених законом процесуальних документів, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, в порядку їх надходження та фіксування етапів руху інформаційних ресурсів [14]. На сьогодні ще не працює Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, проте активно відбувається поетапне її запровадження. Так, 26 травня 2021 року набув чинності Закон України № 1416-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи», яким внесено відповідні зміни до Господарського процесуального кодексу, Цивільного процесуального кодексу, Кодексу адміністративного судочинства України та Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [15].

Отже, в умовах проведення судової реформи особливого значення набуває вдосконалення якості судочинства, шляхом створення та ефективного застосування комп'ютерних технологій та інформаційних систем. Під інформаційно-аналітичним забезпеченням господарських судів ми розуміємо чітко регламентований процес створення належних та сприятливих умов для доступу до інформації, що використовується під час господарського судочинства; а також її зберігання, обробка і передача в електронній формі з метою підвищення ефективності правосуддя.

До заходів матеріально-технічного забезпечення належить безпечно здійснення правосуддя, що проявляється у підтриманні приміщення суду в стані, придатному для його належного функціонування, проведення капітальних та поточних ремонтів, технічного оснащення приміщень, інформаційно-технічного; створенні безпечних і комфортних умов для суддів, працівників апарату суду та осіб, які перебувають у суді; забезпеченні постійної цілодобової охорони приміщень судів та дотриманні громадського порядку під час здійснення судочинства, а також вимог охоронно-пожежної безпеки приміщень суду.

Для організації матеріально-технічного забезпечення в структурі апаратів господарських судів утворюються спеціальні відділи. Так, у структурі Господарського суду Житомирської області функціонує такий відділ, до основних завдань якого належать: здійснення матеріально-технічного забезпечення діяльності суду, суддів та працівників апарату суду; підтримання приміщення суду в стані, придатному для його належного функціонування, проведення капітальних та поточних ремонтів, технічного оснащення приміщень, інформаційно-технічного забезпечення (в частині придбання обладнання, комплектуючих, послуг з монтажу), створення безпечних і комфортних умов для суддів, працівників апарату суду та осіб, які перебувають у суді; забезпечення безперебійного функціонування систем життєзабезпечення приміщень суду, облік та збереження матеріальних цінностей, комп'ютерної та оргтехніки; забезпечення експлуатації і технічного обслуговування автомобільної техніки суду; участь у роботі з планування та проведення мобілізаційної підготовки в суді в умовах воєнного стану; участь у забезпеченні безпеки суддів і працівників апарату суду в умовах надзвичайних ситуацій та надзвичайного стану; розробка проектів договорів на придбання товарів і послуг для потреб суду [16].

Таким чином, матеріально-технічне забезпечення діяльності господарських судів – це упорядкована та регламентована система заходів із забезпечення господарських судів приміщеннями, устаткуванням, обладнанням, транспортними засобами, різноманітними технічними засобами тощо з метою повноцінного та ефективного виконання покладених на них повноважень.

Важливим аспектом забезпечення принципу незалежності судової влади є фінансування. Даний

принцип має як міжнародну, так і національну складову. Так міжнародна складова регламентована Віденською декларацією і Програмою дій, що прийняті на II Всесвітній конференції з прав людини 25.06.1993 р., у яких даний принцип конкретизується шляхом необхідності належного фінансування установ, що займаються відправленням правосуддя в державі. Так у п. 27 зазначається про необхідність належного фінансування установ, які здійснюють відправлення правосуддя [17].

Національний аспект щодо належного фінансування судових установ закріплена у Конституції України, у ст. 130 якої задекларовано, що держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів. У Державному бюджеті України окремо визначається видатки на утримання судів [18].

Фінансове забезпечення діяльності суддів господарських судів здійснюється на таких засадах: 1) окреме визначення в Державному бюджеті України видатків на утримання судів не нижче такого рівня, що забезпечує можливість повного й незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону; 2) видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України; 3) видатки на утримання судів у Державному бюджеті України не можуть бути скорочені в поточному фінансовому році; 4) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів тощо [4].

Таким чином, належне фінансування господарських судів на сьогодні посідає одне із визначальних місць у системі заходів, що створюють передумови для повного та незалежного здійснення правосуддя. Дотримання принципу повного та своєчасного фінансування судових установ у повному обсязі значною мірою залежить від багатьох умов.

Судова самостійність є центральною категорією у демократичному суспільстві, де панує правова держава. Вона гарантує, що кожен має право на справедливий суд. Міжнародні стандарти, що стосуються незалежності судових органів, вимагають від уряду гарантувати інституційні та особисті гарантії для суддів. Надзвичайно важлива роль також належить суддівському самоврядуванню у формуванні здатності кожного судді протистояти неналежному тиску та пропагувати політику нетерпимості до порушень розподілу влади.

Неупереджене та об'єктивне правосуддя, судовий контроль за виконанням професійних обов'язків судді зумовлює необхідність наявності реальної автономності, незалежності та самостійності судів. Це невід'ємна складова правосуддя, державної судової влади і одна з основних засад його функціонування. Тому існування в Україні системи органів суддівського самоврядування є гарантією незалежної судової влади. У ст. 130 Конституції чітко зазначено, що для вирішення питань внутрішньої діяльності судів діє суддівське самоврядування [18].

Отже, суддівське самоврядування виступає однією з найважливіших гарантій самостійності судів, незалежності суддів, забезпечення професійних прав суддів та їх інтересів, а також яскравим виразником сучасного демократичного суспільства. Від належного організаційного забезпечення функціонування органів суддівського самоврядування залежить нормальна та повноцінна робота судів і суддів, а також утвердження принципів незалежності суду, забезпечення захисту суддів від втручання в їхню діяльність тощо.

Висновки. Таким чином, організаційне забезпечення діяльності судів, у тому числі і господарських, є важливою складовою, що прямо впливає на якість системи функціонування таких судів. На підставі норм чинного законодавства, ми прийшли до висновку, що поняття «організаційне забезпечення діяльності господарських судів» об'єднує в себе різноманітні заходи нормативного фінансового, інформаційно-аналітичного, матеріально-технічного характеру, які спрямовуються на створення повноцінних умов для діяльності органів судової влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бринцев В.Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади: монографія. Х., 2010. С. 179—180.
2. Крючко Ю. І. Система органів судової влади. Судова влада : монографія / І. Є. Марочкін, Л.М.Москвич, І. В. Назаров та ін. : за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Харків : Право, 2015. 792 с.
3. Організація роботи суду : навч. посіб. / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, О. М. Овчаренко та ін. ; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Харків : Право, 2012. 256 с.
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402- VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
5. Ключко А.М. Кадрове забезпечення органів внутрішніх справ України : організаційно-правові засади організації і функціонування: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2012. 467 с.
6. Марочкін І.Є. Організація судових та правоохоронних органів: Підруч. для студ. юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / За ред. І.Є. Марочкіна, Н.В. Сібілової. Х., 2007.
7. Мандичев Д.В. Кадрове забезпечення в системі організаційного забезпечення господарських судів: новели адміністративного законодавства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип.2. Ч. 1. С. 113-118.
8. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ (в редакції Закону № 2457-VIII від 28.08.2018). Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.

9. Зінченко О. В., Курій Н. М., Лічман Л. Г., Малєєв А. Ю., Панченко О. О., Шамрай О. В., Кравчук О. В. Навчально-методичний посібник для кандидатів на посаду судді та суддів «Управління часом у суддівській діяльності». К.: ТОВ «Фарбований лист», 2016. 53 с.

10. Правила внутрішнього трудового розпорядку Господарського суду Львівської області URL: https://lv.arbitr.gov.ua/sud5015/organizacia_roboty_sudu/pravyla

11. Правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників господарського суду Миколаївської області: Рішення зборів суддів господарського суду Миколаївської області від 24.02.2012 № 4. URL: <http://mk.arbitr.gov.ua/sud5016/org/rules/>.

12. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 року № 276/2015. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 13. Ст. 864.

13. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#n10>

14. Положення про автоматизовану систему документообігу суду: Рішення Ради суддів України 26.11.2010 № 30 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#n11>

15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-IX#Text>

16. Структура Господарського суду Житомирської області URL: https://zt.arbitr.gov.ua/sud5007/pro_sud/struck/

17. Венська декларація и Програма дій, прийнята на Всесвітній конференції по правам человека 25 июня 1993 г. в Вене URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_504#Text

18. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

REFERENCES:

1. Bryntsev, V.D. (2010). Standarty pravovoi derzhavy: vtilennia u natsionalnu model orhanizatsiinoho zabezpechennia sudovoi vlady: monohrafiia. [Standards of the rule of law: implementation in the national model of organizational support of the judiciary: a monograph]. Kherson [in Ukrainian].

2. Kriuchko, Yu. I. (2015). Systema orhaniv sudovoi vlady. Sudova vlada : monohrafiia. [The system of judicial authorities. Judicial power: monograph]. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].

3. Marochkin, I. Ye. (2012). Orhanizatsiia roboty sudu : navch. posib. [Organization of the court: textbook]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

4. Pro sudoustrii i status suddiv. (2016, June 02). [On the Judiciary and the Status of Judges]. Zakon Ukrainy № 1402- VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].

5. Klochko, A.M. (2012). Kadrove zabezpechennia orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy: orhanizatsiino-pravovi zasady orhanizatsii i funktsionuvannia. [Staffing of internal affairs bodies of Ukraine: organizational and legal bases of the organization and functioning]. Doctor's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

6. Marochkin, I.Ie. (2007). Orhanizatsiia sudovykh ta pravookhoronnykh orhaniv: Pidruch. dlia stud. yuryd. spetsialnostei vyshchyykh navch. Zakladiv. [Organization of judicial and law enforcement agencies: Textbook. for students. jurid. specialties of higher education. institutions]. Kherson [in Ukrainian].

7. Mandychev, D.V. (2016). Kadrove zabezpechennia v systemi orhanizatsiinoho zabezpechennia hospodarskykh sudiv: novelty administratyvnoho zakonodavstva Ukrainy. [Staffing in the system of organizational support of commercial courts: novelties of the administrative legislation of Ukraine]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*, 2, 113-118. [in Ukrainian].

8. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. (1991, November 06). [Commercial Procedural Code of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 6, 56. [in Ukrainian].

9. Zinchenko, O. V., & Kurii, N. M., & Lichman, L. H., & Malieiev, A. Yu., & Panchenko, O. O., & Shamrai, O. V., & Kravchuk, O. V. (2016). Navchalno-metodychnyi posibnyk dlia kandydativ na posadu suddi ta suddiv «Upravlinnia chasom u suddivskii diialnosti». [Training manual for candidates for the position of a judge and judges of "Time Management in Judicial Activity"]. K.: TOV «Farbovani lyst» [in Ukrainian].

10. Pravyla vnutrishnoho trudovoho rozporiadku Hospodarskoho sudu Lvivskoi oblasti. [Rules of internal labor regulations of the Commercial Court of Lviv region]. Retrieved from: https://lv.arbitr.gov.ua/sud5015/organizacia_roboty_sudu/pravyla [in Ukrainian].

11. Pravyla vnutrishnoho trudovoho rozporiadku dlia pratsivnykiv hospodarskoho sudu Mykolaivskoi oblasti. (2012). [Rules of internal labor regulations for employees of the Commercial Court of the Mykolaiv region]. Rishennia zboriv suddiv hospodarskoho sudu Mykolaivskoi oblasti vid 24.02.2012 № 4. Retrieved from: <http://mk.arbitr.gov.ua/sud5016/org/rules/> [in Ukrainian].

12. Pro Stratehiu reformuvannia sudoustroiu, sudochynstva ta sumizhnykh pravovykh instytutiv na 2015–2020 roky. (2015). [On the Strategy for Reforming the Judiciary, Judiciary and Related Legal Institutions for 2015–2020]. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 20.05.2015 roku № 276/2015. *Ofitsiynyi visnyk Prezidenta Ukrainy*, 13, 864. [in Ukrainian].

13. Pro Stratehiiu rozvytku systemy pravosuddia ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021-2023 roky. [On the Strategy for the Development of the Justice System and Constitutional Judiciary for 2021-2023]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#n10> [in Ukrainian].

14. Polozhennia pro avtomatyzovanu systemu dokumentoobihu sudu. (2010). [Regulations on the automated document management system of the court]. Rishennia Rady suddiv Ukrainy 26.11.2010 № 30. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414-10#n11> [in Ukrainian].

15. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia poetapnoho vprovadzhenntia Yedynoi sudovoi informatsiino-telekomunikatsiinoi systemy. [On amendments to some legislative acts of Ukraine to ensure the gradual implementation of the Unified Judicial Information and Telecommunication System]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-IX#Text> [in Ukrainian].

16. Struktura Hospodarskoho sudu Zhytomyrskoi oblasti. [The structure of the Commercial Court of Zhytomyr region]. Retrieved from: https://zt.arbitr.gov.ua/sud5007/pro_sud/struck/ [in Ukrainian].

17. Venskaia deklaratsiia y Prohramma deistvyi, pryniata na Vsemyrnoi konferentsyy po pravam cheloveka 25 yunია 1993 h. v Vene. (1993). [Vienna Declaration and Program of Action, adopted at the World Conference on Human Rights on 25 June 1993 in Vienna]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_504#Text [in Ukrainian].

18. Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28). [Constitution of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 22.10.2020

УДК 342.951

Запара Світлана Іванівна,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри приватного та соціального права

Сумського національного аграрного університету

e-mail: zapara2007@ukr.net

Роговенко Олег Володимирович,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного та

інформаційного права

Сумського національного аграрного університету

e-mail: oleg-rogovenko@i.ua

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті зосереджено увагу на дослідженні шляхів та напрямків удосконалення публічного адміністрування надання державної допомоги суб'єктам господарювання в умовах формування та розвитку інформаційного суспільства. Акцентовано увагу на особливостях публічного адміністрування надання державної допомоги за рахунок місцевих ресурсів надавачами державної допомоги – органами місцевого самоврядування. Виявлено проблемні питання публічного адміністрування державної допомоги, що полягають у відсутності прозорості інформування суспільства на місцевому рівні про надання державної допомоги за рахунок місцевих ресурсів органами місцевого самоврядування. В ході дослідження виявлено, що одним з основних елементів публічного адміністрування, важливим принципом його здійснення є «належне врядування», що реалізується шляхом впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Реалізація принципу відкритості та прозорості концепції належного врядування є також складовою формування інформаційного суспільства. Слідування даному принципу на практиці означає оперативне, своєчасне оприлюднення та надання повної, достовірної та об'єктивної інформації щодо державної допомоги органами місцевого самоврядування, застосовуючи інформаційно-комунікаційні технології.

У статті обґрунтовано, що надання, оприлюднення повної, достовірної та об'єктивної інформації щодо рішень органів місцевого самоврядування стосовно надання державної допомоги, дотримуючись прозорості прийняття рішень, відкритості напрямків та форм витрачання місцевих ресурсів, стане важливим напрямком удосконалення публічного адміністрування державної допомоги суб'єктам господарювання органами місцевого самоврядування, сприятиме підвищенню довіри населення.

Ключові слова: державна допомога, публічне адміністрування, органи публічної влади, місцеве самоврядування, моніторинг, контроль, публічна адміністрація, публічний інтерес, місцеві ресурси, державні ресурси, інформаційне суспільство, інформація, інформаційно-комунікаційні технології, належне врядування, прозорість, відкритість, суб'єкт адміністративного права, Антимонопольний комітет України.